

BAKAR

četiri ulice među stepenasto izgrađenim skupovima kuća. Duž luke stere se nekadašnje predgrađe *Primorje*, koje se rasterom izgrađenih površina razlikuje od gradskoga rastera. Prolazi u *Primorju* vode promet od nekadašnjih vrata prema moru ili nastavljaju tok *Stare ceste*, glavne srednjovj. veze kopnenoga zaleđa s bakarskom lukom.

Stare građanske kuće građene su lomljenjem, rjeđe tesanikom, zidovi su u pravilu ožbukani, a drvo se javlja u nosivim horizontalnim konstrukcijama, te je vidljivo i na vanjštini (konzole, rožnice, balkoni). U tim materijalima domaći je graditelj oblikovao funkcionalnu arhitekturu snažnih plastičkih oblika. Domaćem graditeljstvu pripada i niz starih zgrada javne namjene: hospicij iz 1526 (obnovljen 1716), »plovanija« (župna kuća iz 1514), »biskupija« (kaptolska kuća) sa starim biskupskim grbom (1494) na pročelju. U vrijeme baroka palače podižu imućniji patriciji. Tako je u poč. XVIII. st. sagrađena tzv. Rimska kuća obitelji de Agnesi s ložom u I. i II. katu, a u XVIII. st. palače Pettazi i Battagliarini.

Na mjestu srednjovj. crkve, srušene u potresu 1750, sagrađena je nova župna crkva (1830) s odvojenim zvonikom. U njoj su barokni mramorni oltari (bočni), oltarna slika Girolama da Santacrocea (*Sv. Trojstvo*) i slika J. Šubica (na gl. oltaru). U riznici se čuva romanički križ, relikvijarij Sv. Uršule iz XVI. st., pastoral iz XVII. st. i barokni kaleži. U crkvi Sv. Križa, centralnoj građevini, obnovljenoj u XVII. st., na glavnom je oltaru kasnogotički kip *Raspeća*. Kraj luke sagrađio je P. Zrinski 1668. jednobrodnu crkvu Sv. Margarete (na bočnom oltaru slika V. Metzingera iz 1757, a na glavnom slika Majke Božje, rad gornjotal. majstora iz XVII. st.). Na groblju je Marijina crkva iz XVI. st. s renesansnim portalom i oltarnim slikama mletačkoga majstora iz poč. XVIII. st. — *Gradski muzej* ima zbirku arheol. nalaza, glag. natpisa, arhivalija, bakarskih pomorskih starina, slika (portreti) i umjetničkoga obrta.

LIT.: Gj. Szabo, SG, str. 179—181. — E. Laszowski, Gorski Kotar i Vinodol, Zagreb 1923, str. 117—150. — A. Schneider, Popisivanje, naučno proučavanje i fotografsko snimanje umjetničkih spomenika u Hrvatskom Primorju, Ljetopis JAZU, 1935—36, 19, str. 211. — I. Marochino, Restauracija Frankopanskog kaštela u Bakru, Muzeji (Beograd), 1953, 8. — Isti, Povodom restauracije Turske kuće u Bakru, ibid., 1963, 4. — Isti, O obnovi Frankopanskog kaštela u Bakru, Vijesti MK, 1963, 5. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. B. F.

BAKARAC, selo na *Jl* kraju Bakarskog zaljeva. Iz rim. vremena nađena su tri putokaza. U sr. vijeku i poslije luka jednoga od »kotara« Vinodola, kojemu je središte bio Hreljin. U Bakarcu su očuvane posljednje tunere na Jadranu. Prema Bakru prostire se veliko područje tzv. bakarskih prezida, terasaste suhozidne konstrukcije napuštenih vinograda.

LIT.: I. Erceg, Kretanje robe i novca u lukama Bakarac, Crikvenica i Selce 1668/69, HZ, 1957, 1—4.

BAKIĆ, Vojin, kipar (Bjelovar, 5. VI. 1915 — Zagreb, 18. XII. 1992). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu (1939), specijalni tečaj pohađao kod F. Kršinića. Boravio u Firenzi i Milanu, sudjelovao na izložbi »Zagrebačkih umjetnika« u Zagrebu (1939). Na prvoj samostalnoj izložbi

(Bjelovar, 1940) pokazao crteže i kipove među kojima su prevladavali ženski aktovi u kamenu, svedenih oblina i zatvorenih volumena. Poslije 1945. postupno napušta takvo usmjerenje i teži impresionističkoj obradi površine s izražajnim preljevima svjetlosti i sjene. U tom razdoblju radi portrete među kojima se psihološkom uvjerljivošću i simboličkom općenitošću ističu I. G. Kovačić (1946) i S. S. Kranjčević (1948). Sa *Spomenikom strijeljanima* u Bjelovaru (1947) prvi put se okušava na javnoj narudžbi; izvodi kip jezgrovit poput znaka i izrazitih monumentalnih svojstava. Proces sažimanja i kristalizacije volumena zamjećuje se 1950. na skulpturi *Bik* (izložena na Bijenalu u Veneciji 1956). Istu tendenciju pokazuju skice za *Spomenik Marxu i Engelsu* (1950—53; nisu izvedene), zapravo prvi slobodniji prijedlozi za rješavanje tradicionalnih kiparskih zadataka. Značajan je *Autoportret* (1952), izrazitih kubičnih

V. BAKIĆ, *Bik*

